

РИЗИКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ

Комар Р. О. ст. виклад., Данилюк І. В., студент Харківського національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського "ХАІ", м. Харків.

В умовах глобалізації економічних процесів, розвитку ринку капіталів, створення транснаціональних корпорацій зростає.

За визначенням американського професора М.Інтриллігейтора, глобалізація означає «значне розширення світової торгівлі й усіх видів обміну в міжнародній економіці при явній тенденції до більшої відкритості, інтегрованості й відсутності кордонів» [1,с.129].

Глобалізація витупає як якісний розвиток міжнародного простору, таку точку зору відстоюють такі вчені як Ю.Яковець, І.Валлерстайн, стверджуючи, що глобалізація – це не нове явище, а розвиток закладених у минулому тенденцій капіталістичного світу [2,с.179].

Глобалізація створює нову ідеальну модель світової економіки на основі діяльності транснаціональних корпорацій (ТНК).

Транснаціональна компанія (корпорація) – «підприємства, що складаються з материнського підприємства та його закордонних філіалів», при цьому ТНК можуть як набувати статусу корпорації, так і не мати цього статусу.

Для ТНК із країн Європейського Союзу та США найбільш привабливими є: українська харчова промисловість, підприємства торгівлі, фінансовий сектор, фармацевтика, бо саме в цих галузях обіг капіталу є швидким, а комерційні ризики мінімальні.

До фінансового аналізу традиційно підходять через фінансові звіти.

Аналіз фінансових звітів підприємств та їх корпоративних підприємств повинно формуватися на підставі різних моделей оцінки вартості. [3; 4]

Однією з основних моделей оцінки, є модель дисконтованих грошових потоків.

Метод непрямой капіталізації доходу (дисконтування грошових потоків) застосовується у разі, коли прогнозовані грошові потоки від використання об'єкта оцінки є неоднаковими за величиною, непостійними протягом визначеного періоду прогнозування або якщо отримання їх обмежується у часі.

В процесі оцінки показник вільні грошові потоки може бути розрахований на підставі даних, отриманих в результаті складання фінансового прогнозу за формулою [5, с. 98; 6, с. 302]:

$$\begin{array}{ccccccc} \text{Вільні} & & \text{Прибуток до} & & & & \\ \text{грошові} & & \text{сплати} & & & & \\ \text{потоки} & = & \text{відсотків,} & - & \text{Сплачені} & - & \text{Зміна} & - & \text{Капітальні} & (1) \\ \text{(FCF)} & & \text{податків і} & & \text{податки} & & \text{робочого} & & \text{інвестиції} & \\ & & \text{амортизації} & & & & \text{капіталу} & & & \end{array}$$

Модель вільних грошових потоків є дуже простою: вона дає можливість для компаній – сплатити відсотки, погасити основну суму боргу, сплатити дивіденди і викупити акції.

Дисконтування вільних грошових потоків можна здійснити з використанням в якості ставки дисконту середньозваженої вартості капіталу всіх джерел фінансування, яка відображає сприймання ризикованості грошових потоків.

Вартість капіталу базується на очікуваній прибутковості та вартість капіталу це є можливі витрати, які інвестори очікують від інших інвестицій з подібним ризиком.

На спрощеному рівні, вартість капіталу є прибутковість, яку інвестори потребують для здійснення інвестицій до капіталу підприємства, але проблема полягає в тому, що не можливо відразу дотриматися вимог прибутковості.

Проте є вибір, потрібно зменшити вимоги інвестора шляхом дотримання ринкової вартості капіталу для цього потрібні моделі, за якими ризиковані активи, оцінюються через ринкову вартість капіталу.

З цією метою є модель, яка називається модель оцінки капітального активу, яка є моделлю очікування. Ця модель розглядалась за формулою:

$$C_e = r_f + \beta (r_m - r_f), \quad (2)$$

де, C_e – вартість капіталу (простих акцій);

r_f – ставка прибутковості за без ризиковими інвестиціями;

β – ризик групи відносно цього ринку;

r_m – ринкова ставка прибутковості.

Модель оцінки капітального (необоротного) активу (CAPM), може бути також використана для розрахунку вартості капіталу.

Наведені моделі є розрахунком чистого грошового потоку, він є сумою, яку можна вилучити із бізнесу без шкоди для майбутньої діяльності, тому ще його часто називають вільним грошовим потоком.

Ерік Хелферт зазначає, що коли суму щорічних надходжень та ліквідаційної вартості дисконтують за прийнятною ставкою середньозваженої вартості капіталу, отримана в результаті чиста теперішня вартість і є досить правдоподібне приблизне значення вартості всієї компанії. [7, с. 500]

Чиста теперішня вартість грошових потоків може бути отримана за формулою:

$$\text{Вартість} = \sum_{t=1}^{t=n} \frac{CF_t}{(1+R)^t}, \quad (3)$$

де, n - економічний термін активу або інвестиції (звичайно виражений у роках);

CF (Cash Flow) - очікуваний грошовий потік за період t ;

R (Rate) - ставка дисконту, яка відображає сприймання ризикованості грошових потоків.

Дисконтуючи вільний грошовий потік і залишкову (ліквідаційну) вартість бізнесу ми отримаємо найближчу ринкову вартість капіталізації групи.

Для оцінки ризику грошових потоків при визначенні вартості холдингу

(групи) необхідно здійснити такі кроки:

1.Визначення продовжності прогнозованого періоду майбутніх вільних грошових потоків холдингу (групи).

2.Визначення структури капіталу холдингу (групи) та середньозваженої вартості капіталу.

3.Визначення залишкової вартості холдингу (групи).

4.Визначення вільних грошових потоків холдингу (групи) за прогнозований період.

5.Дисконтування вільних грошових потоків, включаючи залишкову вартість за ставкою середньозваженої вартості капіталу по роках.

Список використаних джерел:

1. Интриллигейтор М. Глобализация мировой экономики: выгоды и издержки // Мир перемен. 2004. – № 1. – С.129.

2. Митиль А. Критика и библиография//Вопр. Философии. – 2002. – №9. – С.178–181.

3.Бернстайн Л. А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер.с англ. /Научн. ред. перевода И. И. Елисеева. Гл. редактор. Я. В. Соколов – М. : Финансы и статистика, 1996. – С. 203–245.

4.Уманців Г. В. Холдингові компанії та промислово-фінансові групи у сучасній економіці. – Київ : Віра-Р, 2002. – С.214–229.

5.Феррис, Кеннет, Пешеро Барбара Пети. Оценка стоимости компании: как избежать ошибок при приобретении: Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2003 – с. 98.

6. Barker P., Ó hÓgartaigh C. Accounting for groups: Theory and Practice. – Dublin: Oak Tree Press, 1998 – p. 302.

7.Хелферт Э. Техника финансового анализа / Пер. с англ. под ред. Л. П. Белых. – М.: Аудит, КОНИТИ, 1996. – С. 500.

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Коцкулич Т. Я., канд.екон.наук, доцент, Данів І. В., магістр, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Класифікація витрат забезпечує більш глибоке вивчення суті витрат та порядку їх формування. Відомо десятки класифікаційних ознак витрат, проте досить актуальною є тема групування та їх поділу залежно від виду діяльності суб'єкта господарювання, що дозволяє проаналізувати структуру собівартості продукції та шляхи оптимізації витрат.

Метою даного дослідження є аналіз класифікацій витрат підприємств та представлення результатів дослідження у вигляді таблиці класифікації витрат підприємств ресторанного господарства.

У Наказі Міністерства економіки України №145 від 22.05.2002 «Методичних рекомендаціях з формування складу витрат та порядку їх планування у торговельній діяльності» наведено класифікацію витрат підприємств торгівлі та ресторанного господарства [1].